



**KAPITAŁ LUDZKI**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



OŚRODEK  
ROZWOJU  
EDUKACJI

**UNIA EUROPEJSKA**  
EUROPEJSKI  
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Projekt „Uczenie się przez działanie. Innowacyjny program nauczania «Poznać i zrozumieć świat» do edukacji wczesnoszkolnej” jest finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, działanie 3.3.4. Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe.

## Materiały metodyczne

### Arkusze wieloprofilowy przystosowania szkolnego

Arkusze składa się z dwóch części:

- 1) kwestionariusza obserwacyjnego mającego określić obecny poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji dziecka rozpoczynającego naukę w szkole; obejmuje kompetencje społeczne, intelektualne, abstrakcyjno-symboliczne;
- 2) testu sprawdzającego poziom umiejętności szkolnych.

Po każdej części określono klucz do opracowania poziomu przystosowania szkolnego dziecka.

## C z ę ś ć I

### Kwestionariusz obserwacyjny

Lp.	Wskaźniki rozwojowe	bdb – 3	db – 2	dst – 1	brak – 0
<b>I W i e d z a</b>					
1	Ma podstawową wiedzę o swojej rodzinie, zna imiona, zawody, miejsca pracy				
2	Zna przeznaczenie przedmiotów codziennego użytku, potrafi właściwie wskazać ich przeznaczenie, określa zależność: przedmiot–czynność–zawód				
3	Rozróżnia i nazywa pory roku, zna charakterystyczne dla tych pór zjawiska				
4	Rozpoznaje i nazywa wybrane rośliny, ma podstawową wiedzę o ich znaczeniu dla człowieka				
5	Posiada wiedzę o normach, zachowaniach społecznych				
6	Posiada podstawową wiedzę o przyrodzie oraz otoczeniu społecznym i kulturalnym				
7	Ma podstawową wiedzę na temat zagrożeń i bezpieczeństwa drogowego				
8	Ma podstawową wiedzę o sposobach radzenia sobie w różnych sytuacjach				
<b>II U m i e j ę t n o ś c i</b>					
1	Język i sposób porozumienia się z otoczeniem jest wyrazisty, ma bogaty zasób słów				
2	Poprawnie stosuje formy fleksyjne w wypowiedziach samorzutnych i na określony temat				
3	Potrafi określić wielkość i ciężar przedmiotów				

## Materiały metodyczne

4	Zna i rozumie pojęcia czasowe: „rano”, „południe”, „wieczór”, „noc”, „wczoraj” itp.				
5	Zna pojęcia przestrzenne, posługuje się pojęciami określającymi położenie przedmiotów w przestrzeni				
6	Porównuje liczebność zbiorów, klasyfikuje zbiory przedmiotów wg ich liczebności				
7	Posługuje się liczebnikami głównymi, porządkowymi w zakresie...; opanował umiejętność rozróżniania błędnego liczenia od prawidłowego				
8	Potrafi dodawać i odejmować na konkretach, manipulując przedmiotami; rachując na palcach i innych zbiorach; pamięciowo wyznacza sumę i różnicę				
9	Układa i rozwiązuje zadania z treścią, zapisuje czynności matematyczne				
10	Potrafi określić przyczynę i skutek (składanie obrazków, układanie historyjek, przewidywanie)				
11	Dostrzega i opisuje różnice, podobieństwa między przedmiotami, zauważa nieprawidłowości, wyszukuje wskazane elementy, poprawia błędy				
12	Odtwarza z pamięci układy elementów, symboli, figur, liter: z kilku, ilu elementów?				
13	Zna symbole graficzne: litery, cyfry, znaki matematyczne (odczytuje, różnicuje, dobiera sylaby, wyrazy, zdania, odwzorowuje elementy graficzne; bez liniatury, w liniaturze)				
14	Układa wyrazy z rozsypanki sylabowej; dobiera podpisy do obrazków				
15	Wysłuchuje, różnicuje i porównuje, dobiera: głoski, litery, sylaby, wyrazy, zdania				
16	Słucha, czyta ze zrozumieniem, zapamiętuje poznane treści, układa proste zdania				
17	Różnicuje sylaby, wyrazy o podobnym brzmieniu; potrafi zrozumieć wyraz przez zmianę głoski				
18	Potrafi skupić uwagę kilkanaście minut				
19	Prawidłowo posługuje się kredką, ołówkiem (chwyt, rysunek po śladzie, odtwarzanie wg wzoru, zamalowywanie przestrzeni ograniczonej konturem, odwzorowywanie symboli)				
20	Reaguje na polecenia nauczyciela i wykonuje je (obdarza uwagą i porozumiewa się z nauczycielem w sposób dla niego zrozumiały)				
21	Chętnie uczy się, poznaje i bierze udział w nowych doświadczeniach (indywidualnie, zespołowo, w grupie), aktywnie/biernie; niechętnie; samodzielnie i spontanicznie naśladuje czynności				
<b>III P o s t a w y i r o z w ó j s p o ł e c z n o - e m o c j o n a l n y</b>					
1	Stosunek do innych dzieci: obojętny, agresywny, poprawny, opiekuńczy				
2	Podporządkowuje się ogólnie panującym w życiu				

## Materiały metodyczne

	społecznym zasadom zachowania, przestrzega zasad postępowania warunkujących bezpieczeństwo ( rozpoznaje sytuacje bezpieczne i niebezpieczne)				
3	Ma poczucie odpowiedzialności przez samodzielne, dokładne i rzetelne wywiązywanie się z podejmowanych zadań, szacunku do pracy swojej i innych				
4	Podejmuje próby radzenia sobie z problemami, trudnościami (w jaki sposób reaguje na sytuacje konfliktowe, trudne), zdaje sobie sprawę z konsekwencji wyborów, doprowadza czynności do końca				
5	Identyfikuje różne stany emocjonalne (smutek, radość, złość, gniew)				
6	Umie cieszyć się z własnych osiągnięć i odczuwać satysfakcję z wykonanego zadania (samocena dziecka), umie znieść porażkę i skorygować swoje zachowanie				
7	Zna swoje prawa i przestrzega swoje obowiązki				
8	Wyraża swoje emocje, uczucia adekwatnie do sytuacji, przyczyny				
9	Nawiązuje kontakt z otoczeniem, rówieśnikami				
10	Nie reaguje na polecenia nauczyciela				
11	Nie używa form grzecznościowych				
12	Przejawia zachowania nieadekwatne do wieku				
13	Pomaga kolegom w trudnych sytuacjach				
14	Umie współpracować w zespole				
15	Przejawia odpowiedzialność za powierzone zadania				

Poziomy umiejętności:

I poziom – bardzo wysoki, jeśli dziecko osiąga 132–117 pkt,

II poziom – wysoki 116–101 pkt,

III poziom – przeciętny 100–85 pkt,

IV poziom – niski 84–71 pkt,

V poziom – bardzo niski, poniżej 70 pkt.

## C z ę ś ć II

### Test sprawdzający umiejętności szkolne

#### I. Ocena poziomu procesu myślenia

1. Badanie umiejętności przeliczania z przekraczaniem progu dziesiątkowego, umiejętność przyporządkowania ostatniego liczebnika do wielkości zbioru

Z a d a n i e: Podaj mi 2 sylwety zwierząt, podaj 5 sylwet, teraz 9, daj mi 11 sylwet, a teraz dużo – 20.

Ocena: D – prawidłowe wykonanie  
S – większość odpowiedzi prawidłowych  
N – brak pojęcia liczby, źle wykonane polecenia

2. Dodawanie i odejmowanie – badanie umiejętności opracowań na liczbach

Z a d a n i e 1. Dodawanie

Instrukcja: Posłuchaj, mama dała Ci 2 obrazki, a tata dołożył jeszcze 3. Ile obrazków masz teraz? Masz 5 obrazków i dostałeś jeszcze 5, ile teraz masz? Jak masz 10 obrazków i dołożysz jeszcze 5, ile teraz masz obrazków?

Z a d a n i e 2. Odejmowanie

Miałeś 5 obrazków, 3 obrazki zabrała mama, ile obrazków Ci zostało? Masz w pudełku 15 obrazków. Podeszedł kolega i pożyczył 6 obrazków. Ile Ci zostało?

Ocena: D – większość odpowiedzi prawidłowych  
S – część prawidłowych odpowiedzi  
N – brak prawidłowych odpowiedzi

3. Pojęcia „mniej”, „więcej” itp.

Badanie rozumienia pojęć: „tyle samo”, „o tyle mniej”, „o tyle więcej”

Instrukcja: Tu leży 8 obrazków, połóż obok tyle samo. Tu leży 6 obrazków, połóż obok, tyle, aby było o dwa mniej niż tu. Położyłam tutaj 9 obrazków, połóż obok tyle, aby było ich o dwa mniej. Masz tu 20 obrazków, porozkładaj je na kupki, tak by w każdej kupce było po tyle samo.

Ocena: D – większość odpowiedzi poprawnych  
S – jeżeli co najmniej 3 próby prawidłowych odpowiedzi  
N – mniej niż 3 próby wykonane poprawnie

#### II. Ocena rozwoju mowy

Poziom rozwoju języka oceniamy na podstawie:

- opisu obrazka
- używania słownika czynnego i biernego
- budowy i poprawność językowa
- komunikatywności

Z a d a n i e 1.

Masz przed sobą ilustrację (obrazek). Czy możesz opisać, opowiedzieć o obrazku?

Z a d a n i e 2.

Jestem bardzo ciekawa, jaką przeżyłeś przygodę. Opowiedz mi szczegółowo.

Z a d a n i e 3.

Opowiedz mi o zdarzeniu, które przeżyliśmy na wycieczce.

## Materiały metodyczne

Na podstawie wypowiedzi oceniamy język dziecka.

Słownik: D – bierny i czynny, bogaty  
S – przeciętny  
N – ubogi

Jakość zdań: D – zdania poprawne  
S – błędy językowe i gramatyczne nieliczne  
N – nieprawidłowa budowa zdań

Jakość wypowiedzi: D – wypowiedzi pełne  
S – wypowiedzi krótkie, czasem niejasne  
N – sens wypowiedzi nie jest jasny

### III. Ocena sprawności ruchowej rąk

Z a d a n i e 1.

Instrukcja: Kładziemy przed uczniem arkusz z liniaturą i wpisanymi wzorami oraz ołówek. Mówimy: Spójrz na kartkę. Jest na niej narysowany wzór „szlaczka”. Narysuj taki sam w linijkach.

Zadanie powtarzamy na innym szlaczku.

Ocena: D – poprawnie wykonany szlaczek  
S – nieliczne błędy  
N – niepoprawność wykonania, brak utrzymania się w liniaturze i inne błędy

Z a d a n i e 2.

Masz kartkę rysunkową. Narysuj coś interesującego. wykorzystując powierzchnię kartki.

Ocena: D – poprawnie wykorzystana powierzchnia  
S – niepełne wykorzystanie, małe braki  
N – niewykorzystana kartka papieru

### IV. Ocena koncentracji uwagi

Instrukcja: Polecamy dziecku wykonanie zadania z koncentracją uwagi (rysunek, zadanie matematyczne itp.). Informujemy, że aby wykonać zadanie, należy skupić uwagę.

1. Stopień koncentracji uwagi – w jakim stopniu i na jak długo dziecko potrafi się skupić na zadaniu, tak że nie rozpraszają go bodźce wokół.

Ocena: D – dziecko nie przerywa czynności, skupia się na zadaniu aż do wykonania  
S – dziecko rozprasza się kilkakrotnie w czasie wykonywania zadania, stara się jednak doprowadzić je do końca  
N – dziecko nie skupia się na wykonywanej czynności i nie doprowadza zadania do końca

Czas skupiania uwagi:

D – dziecko potrafi skupić się około 20 min  
S – dziecko skupia się około 10 min  
N – dziecko po 2–5 min rozprasza się

### V. Ocena rozwoju społecznego

Procesy społeczne oceniamy na przestrzeni najmniej tygodnia, nie tylko w trakcie pierwszego spotkania. Zwracamy uwagę na następujące zadania:

1. Przestrzeganie norm i zasad w grupie

Ocena: D – dziecko stosuje się do regulaminu norm i zasad obowiązujących w grupie  
S – stosuje się wybiórczo, często trzeba mu przypominać  
N – raczej nie stosuje się do norm i zasad

## Materiały metodyczne

2. Stosowanie się do poleceń kierowanych do całej grupy  
Ocena: D – z reguły stosuje się do poleceń  
S – nie zawsze polecenia odnosi do siebie  
N – prawie zawsze trzeba dziecku zwracać uwagę
3. Bezkonfliktowość w zajęciach grupowych  
Ocena: D rzadko wchodzi w konflikt z dziećmi  
S – zdarzają się konflikty  
N – częste konflikty
4. Przejawy uczuć społecznych  
Ocena: D – nawiązuje dłuższe przyjaźnie, pomaga innym, współczuje, dzieli się  
S – przyjaźnie krótkotrwałe, okazjonalne  
N – nie nawiązuje przyjaźni, jest izolowane lub odrzucane przez inne dzieci

### VI. Ocena rozwoju procesów emocjonalno-motywacyjnych

Oceniamy podobnie jak procesy społeczne przez dłuższy okres

1. Kontrolowanie ekspresji emocji  
Ocena: D – dziecko kontroluje wyrażanie uczuć, emocji  
S – gdy dziecko na polecenie próbuje opanować emocje  
N – dziecko nie potrafi kontrolować emocji, wybucha płaczem itp.
2. Pokonywanie trudności  
Ocena: D – próbuje pokonać trudności, ponawia próbę mimo niepowodzeń  
S – nie chce, ale za namową nauczyciela próbuje je pokonać  
N – nie potrafi pokonywać trudności
3. Stosunek do obowiązków  
Ocena: D dziecko na polecenie przystępuje do działania  
S – ociąga się, twierdzi, że nie potrafi, ale na dalsze polecenie nauczyciela angażuje się do pracy  
N – mimo ponagleń, uwag i nacisków nie chce podejmować zadań, złości się

Klucz do rozwiązania testu

Za wykonanie zadania przyjmuje się:

D – 2 pkt

S – 1 pkt

N – 0 pkt

Po podliczeniu uzyskanych punktów można wyróżnić trzy poziomy umiejętności:

I – poziom wysoki

II – poziom średni

III – poziom niski (brak umiejętności)

Uczeń powinien być skierowany na odpowiednie zajęcia wyrównawczo-terapeutyczne.